

ÜNNEPI SZENTBESZÉD
SZENT ISTVÁN KIRÁLY NAPJÁRA

TARTOTTA:
DR. MARCZELL MIHÁLY

A PESTI FŐISK. SZT. IMRE KOLLÉGIUM
IGAZGATÓJA

BUDAPEST, 1924.

«ÉLET» IRODALMI ÉS NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Kedves Keresztény Hívek!

Ünnepi meneteket járó, Jeremiásként kesergő énekét zengő bús magyar testvérek, megéreztetétek-e, hogy ma veletek sóhajtottak ős Budavárának széteső omladékai? Egyek ezek velünk, mert nagyhitű ősi magyarok lelkéből születtek, s mi pedig, szegény töredék magyarok, belőlük szívjuk a múlt hagyományos tiszteletét. Ősök vére a falakat összetartó erő, elődök erőfeszítése minden kódarab, a megtestesült nemzeti Géniust tükrözi a művészi alkotás. Bennük a meghalt múlt nyer hosszú életet, mi pedig a néma kövekben örökített múltnak érző, könnyeket hullató jelene vagyunk. Tróját Aeneas siratja, mert végigélte dicső napjait, erdők pusztulását az érzi, ki megpihent a lombok üdítő árnyékában. Gályáktól, ágaktól megfosztott törzsnek, életereiben megsebzett emberi testnek fájdalom a mi lelkünk húrjain rezdül, a bizonytalan jövő nehéz, gondokkal teli fellege a mi egünkre borul, remegő lélekkel kérdezzük, hol van az a kéz, mely gyógyít és gyámolít, hol van az az útjelző fénycsóva, mely bizonytalan utakat világít. A néma kövek hallgatva pihennek, de ajkunkon megszólal a dicső múltjuk kérdő szava és a fájdalmas jelennek búsongó érzése, imává magasztosul a szent sóhaj, egekbe tör a búsongó magyarok éneke: «Ah, hol vagy, magyarok tündöklő csillaga?...»

K. K. H.! Ez a feltörő sóhaj, a fényt keresők, a magasságok felé nézők szent imája. Imbolygó, párányi mécsesek pislogása, mely a katakombák nehéz sötéttségét világította... Szent az a kéz, amely hordozta, mert mögötte áldozni akarók serege haladt pogány barbár, aki kioltotta, mert útnyitója lett az ártatlan áldozatok vérére szomjas kegyetlen hordáknak. – Itt-ott közöttünk is megjelennek és el-el surrannak a hit mécsesét oltogatók. Leplezett ruhában, a bizalmatlanság, a hitetlenség és reménytelenség köntösében hordják szárnyaszegett egyéniségük erőtlenségét! – A természet szépségére lelkük sötét árnyát vonják, s mint a színvakok értéktelenítik az egész világot. Előttük nem pompázó híd a szivárvány merész íve, illattalan a rózsaszirmok kiáradása, érthetetlen az élet tövisének és virágzásának egybetartozása. – Felszínen járó lelkek! Utak kavicsai, ugarok bogáncsai, omladékok szikláik megsebzik lábukat / a mélységbe soha sem szállnak, de aranyércre nem is találnak, a gyöngykagylóért a mélységekbe nem ereszkednek, de nem is élvezik a drágagyöngyben szivárványozó napsugarat. Belső világunk erkölcsi összeomlást mutat, reájuk áll a Szentírás beszéde: «Ez az ember építeni kezdett és el nem végezhetette» (Lk. 14.30.), mert túlzott önteltséggel csak önmagukból akart mindent megteremtteni a gőgös nagyratörés. «Jertek, építsünk magunknak várost és tornyot, melynek teteje az eget érje...» (1Móz, 11,4.)

Összetört egyéniségük hányatott, sárguló levél. Nincs ág, mely lombjának tartaná őket, nincs fa, melyet anyjukként tisztelnének. A nemzet szentelt humusza nem édesanyjuk, a múlt megszentelt tradíciója nem szerves, kikapcsolhatatlan életrésztük. Az anyafőid rónája, vagy felhőkkel ölelkező orma csupán fünek, kalásznak, erdőnek táplálója, nekik egyforma a magyar róna és a Szibéria síkja, Uralnak láncja és a Kárpátok koszorúja. Idegszálaik nem érzékeny vezetői a nemzet történelmére kiható ideginkereknek, agyuk, lelkük nem rezdül membrán-lemezként a nemzetet érő sorscsapások ütéseinél. Még akkor sem igazi az együttérzés, ha hangos szóval belső kifejlődést, nemzeti megújítást hirdetnek, minden szavuk gyerek-fújta színes szappanbuborék, mely még káprázatos színpompáját sem belső gyengeségétől kapta. Múlékony szivárványukat is a nap kölcsönzi nekik, beszédeik ideig tartó káprázatát is az eszmék természetes szépségéből merítik. Nem álló csillagok, nem napok ők, fényüket másoktól nyerő imbolygó csillogása bolygók, kik éltetni nem tudó holt csillogással járnak az élet égboltját. Az igazi fényforrás a nap, a «terra» bolygó éltető állócsillaga termékeny rónákra zöldellő pázsitot terít, zörgő ágakon életerős rügyeket fakaszt, smaragd levelek között aranysárga gyümölcsöt érlel. A bolygók fénye csak pislákoló világosság, de nem éltető erő. Sóhajtozó lelkek imája pedig olyan csillagot keres, melynek belső, világító ereje utakat mutat, éltető melege pedig nemzeti életet fakaszt. De lelki omladékok mellett ki gondol teremtő erőre? Karthágó felszántott *barázdái* nyomán ki várna fakadó életet? Itt csak Márius pihenhet meg, kinek siratnia kell a múlt dicsőségét. Szárnya-tört törpe lelkek, főidőn csúszó szegény rovarok, nem a ti töröttségetek, nem a ti pislákoló, füstös mécsetekben bíznak. Nekünk csillag kell, nekünk útmutatás kell, nekünk fény kell, nekünk életfakasztó, diadalmas erő keli! Utánatok nem mehetünk, bennetek nem nyer kielégítést fohászoló imánk: «Ah, hol vagy, magyarok tündöklő csillaga?»

De állnak-e ilyen csillagok a magyar égbolton? Paradicsomot visszavágyók ábrándja-e ez a keresés, vagy a hold után nyúló gyermek elképzelése? Az írás azt mondja: «Kiesoda ez és dicsérni fogjuk őt, mert csodadolgozat cselekedett életében.» (Eccl. 31,9.) Emberek ezek is, de testi és lelki

összetételük valami más/ az egész életet szerves egységnek érzik s az ütemes lüktető erőt a legősibb valóságban, a végtelen Istenben találják meg. – Szemük a többi emberéhez hasonló, de nézésük mégis mélyebb. Belelátanak a világ összetett műhelyébe, hol a természet, emberi élet, nemzetek történelme egységes áramkört alkot, melynek Generátora a végtelen Isten. A fűmag temetése a jövő élet születése, a flóra előtörése az érző világ létfeltétele, az eltemetett és fekete gyémántta keményedett őserdők a jövő kultúra erőforrásai. Mi egyéb ez, mint a végtelenül bölcs Isten-tervnek és gondviselő kiáradásnak meglátása és igazolása? Töltekező lelkük olyan, mint a többi emberé. De számukra kevés tartalom a tudás, a művészet, a kultúra vívmánya, készséges lelkük Grál-csészeként áll a kegyelmi forrásoknál, hogy befogadja az Isten csodálatos lelki kiáradását. Eszmények meglátását a kegyelem csodás fénye adja, a lélek titkos indításainak Isten lelke a mozgatója. «A szél, ahol akarja, ott fú, és zúgását hallod, de nem tudod honnan jó, vagy hova megyen, így van mindaz, ki lélektől születik.» (Jn. 3.) Az egész életet Isten élteti. «A szellem az, amely megelevenít, a test nem használ semmit. Az igék, melyeket én nektek szólottam, szellem és élet.» (Jn. 6,64.) – Műveik hasonlóak a többi emberéhez. Kezüik épp úgy fogja a munka szerszámát, mint bárki másé, egekbe törő toronyra ép úgy rakják a kődarabokat, mint a többi munkás, de teremtő erejük kiemeli műveiket az idő korlátjai fölé, mert kikezdéseiket a Végtelen eszmekörébe, kegyelmi áramlatába állítottál. Ez a kapcsolódás azonban csak akkor érhető el, ha készséges lélekkel finomodik hozzá az ember. A hangrezgést csak a finomított húr adja vissza, a mágnes erejét az ólom nem veszi át, a villanyáram köre drótidégeken szalad. Az Isten szent kiáradása is csak az Istenhez idomult lelket hozza rezgésbe. Ezek az emberek igazán nem vérből, sem a test ösztönéből, sem a férfiú akaratóból, hanem az Istentől születtek». (Jn. 1,13.)

Ezt az egyéniséget megteremteni annyi, mint az élet álló csillagjává lenni és így az emberiség, nemzetek útjelzőjévé magasztosulni. És ez annál szentebb feladat, mert az Isten, a végtelen mozgató nem maga cselekszik, műveit emberi kezek végzik és a szent a munka felszentelt papjaivá avat bennünket. Természetünk, velünk született készségeink kifejlesztésére, kegyelmi erőinek felhasználására bízza gondolatait, s akik megérik ezekben a végtelen Teremtő bölcs terveit s megvalósításához hozzájárulnak, azok Isten útjait járják, rájuk áll a Bölcsesség Könyvének beszéde: «Megmutatta neki az Isten országát, és a szentek tudományát és tiszteletet szerzett neki a munka által és megáldotta munkáit.» (Bölcs. könyve 10,10.), Az ilyen felszentelt lelkek még a pusztulások, nemzeti kataklizmák omladékaival is életfakadást várnak. Ahol hamis próféták szántó-vető munka helyett sóval hintik be a *barázdát*, a csodálatos isteni Gondviselés gyakran ott is virágokat teremt. Ezek a hiten, bizalmon épülő meglátások fakasztják ki a magyarok jobbainak lelkéből az élni akarók szent imáját: «Ah, hol vagy, magyarok tündöklő csillaga?»

K. K. H! Az ezeréves magyar történelemnek mozgatójáról, szent István királyról ugyanezeket a szép és megtisztelő szavakat mondja az *egyház*. «Megmutatta neki az Isten országát, és a szentek tudományát adta neki, tiszteletet szerzett neki a munka által és megáldotta munkáit.» (Bölcs. Könyve 10,10.) Bármily boldog is az a szent, kiről így imádkozik a szentek édesanyja, még boldogabb az a nemzet, melynek ilyen egyéniség áll a sorsdöntő életfordulatánál. Álló csillag egyénisége világító fényvel szórta be a sötét jövőt, karja erős jobb volt, mely keményen fogta az események kerekét, ezeresztendő múlt adja az előrelátó Isten terveivel történő megindulásra a hitelesség, az igazság pecsétjét.

Mikor elfordult a naptól a búval-bajjal megvert szegény magyar nemzet, akkor aszott ki belső ereje, akkor száradt ki életének kenetes olaja. A baj megtalálása az orvosságot is megadja. Szent István teste elporladt, parányi részeit széthordta a szél, csak kis részlet, a szent Jobb maradt reánk. Legyen ez szent szimbóluma annak az igazságnak, hogy az Istent kereső, Istent, embert szolgáló, a jobb erejével megvalósított cselekedet átéli az idő viszontagságait. És ez a kegyelet-sugallta szent hit lesz a részese-dés Sz. István lelkéből, erőnyerés a sz. Jobb ezeréves erőiből.

Ünnepi menetet járó, Jeremiásként könnyező bús magyarok, bizalommal eltelt éneket énekeljétek s higgyétek, hogy egekbe törő imáitok esdő szavára eloszlik a borongó égbolt fellegtakarója és Szent István példája nyomán feltűnnek az égen a magyar nemzetnek útmutató, új életet fakasztó tündöklő csillagai. Ámen!...